

CĂLINA JUGASTRU

**Drept civil.
Obligațiile**

Ediția a 2-a

Editura
Hamangiu

Cuprins

<i>Prima verba</i>	V
Abrevieri	XXIII
PARTEA I. CONSIDERAȚII PRIVIND OBLIGAȚIILE CIVILE	1
Capitolul 1. Precizări terminologice. Noțiunea și structura obligației civile	1
<i>Secțiunea 1. Noțiunea și evoluția obligației civile</i>	1
§1. Noțiune	1
§2. Scurtă privire istorică	2
<i>Secțiunea a 2-a. Elementele raportului obligațional</i>	3
Capitolul 2. Clasificarea obligațiilor	6
<i>Secțiunea 1. Obligații născute din acte juridice, obligații născute din fapte juridice</i>	6
<i>Secțiunea a 2-a. Obligații de mijloace, obligații de rezultat</i>	6
<i>Secțiunea a 3-a. Obligații de a da, obligații de a face, obligații de a nu face</i>	9
<i>Secțiunea a 4-a. Obligații obișnuite, obligații reale, obligații opozabile terților</i>	10
<i>Secțiunea a 5-a. Obligații civile, obligații naturale</i>	12
Capitolul 3. Izvoarele obligațiilor	13
<i>Secțiunea 1. Scurte considerații istorice</i>	13
<i>Secțiunea a 2-a. Reglementarea actuală</i>	14
PARTEA A II-A. ACTUL JURIDIC CIVIL – IZVOR DE OBLIGAȚII	15
Capitolul 1. Contractul civil	15
<i>Secțiunea 1. Noțiunea de contract civil. Clasificări</i>	15
§1. Contractul – izvor de obligații	15
1.1. Definiția contractului în Codul civil român	15
1.2. Contractul de consum	16
1.3. Contractul civil	16
1.4. Aspecte privind libertatea contractuală	17
§2. Privire istorică asupra evoluției instituției contractului	19
2.1. Dreptul contractual roman	19
2.2. Dreptul medieval al contractelor	20
2.3. Contractele în dreptul modern	20

§3. Clasificarea contractelor civile _____	21
3.1. Contracte sinalagmatice (bilaterale), contracte unilaterale – art. 1.171 C. civ. _____	21
3.1.1. Noțiune _____	21
3.1.2. Contractele sinalagmatice imperfecte _____	22
3.1.3. Interesul clasificării _____	23
3.2. Contracte cu titlu oneros, contracte cu titlu gratuit (art. 1.172 C. civ.) _____	24
3.2.1. Noțiune și reglementare _____	24
3.2.2. Interesul clasificării contractelor în contracte cu titlu oneros și contracte cu titlu gratuit _____	24
3.3. Contracte comutative, contracte aleatorii (art. 1.173 C. civ.) _____	25
3.3.1. Noțiune și reglementare _____	25
3.3.2. Interesul clasificării _____	26
3.4. Liberalități și contracte dezinteresate _____	26
3.4.1. Noțiune _____	26
3.4.2. Interesul clasificării _____	27
3.5. Contracte consensuale, contracte solemne, contracte reale (art. 1.174 C. civ.) _____	27
3.5.1. Noțiune și reglementare _____	27
3.5.2. Interesul clasificării _____	30
3.6. Contracte cu executare imediată, contracte cu executare succesivă _____	30
3.6.1. Noțiune _____	30
3.6.2. Interesul clasificării _____	31
3.7. Contracte numite, contracte nenumite (art. 1.168 C. civ.) _____	32
3.7.1. Noțiune și reglementare _____	32
3.7.2. Interesul clasificării _____	32
3.8. Contracte negociate, contracte de adeziune, contracte forțate _____	32
3.8.1. Noțiune _____	32
3.8.2. Interesul clasificării _____	34
<i>Secțiunea a 2-a. Încheierea contractului</i> _____	35
§1. Oferta _____	35
1.1. Noțiune. Condițiile ofertei de a contracta _____	35
1.2. Forța obligatorie a ofertei _____	37
1.2.1. Reglementarea Codului civil _____	37
1.2.2. Teorii privind natura juridică a ofertei de a contracta _____	38
1.2.2.1. Teoria ofertei – act juridic unilateral, izvor de obligații _____	38
1.2.2.2. Teoria antecontractului _____	39
1.2.2.3. Teoria răspunderii civile delictuale _____	39
§2. Acceptarea _____	39
2.1. Noțiune, condiții _____	39
2.2. Formele acceptării _____	40

2.3. Oferta și antecontractul _____	41
2.3.1. Oferta și promisiunea sinalagmatică de a contracta _____	41
2.3.2. Oferta și antecontractul unilateral _____	42
2.4. Convenția de <i>porte-fort</i> și oferta _____	42
§3. Momentul și locul încheierii contractului _____	43
3.1. Momentul încheierii contractului _____	43
3.2. Locul încheierii contractului _____	44
<i>Secțiunea a 3-a. Efectele generale ale contractului civil</i> _____	45
§1. Privire asupra principiilor care guvernează efectele contractului civil _____	45
§2. Principiul forței obligatorii a contractului civil _____	46
2.1. Noțiune, sediul materiei _____	46
2.2. Excepții de la principiul forței obligatorii a contractului _____	46
2.3. Precizări în raport cu forța obligatorie a contractului _____	47
2.3.1. Forța obligatorie în raport cu părțile contractante _____	47
2.4. Forța obligatorie în raport cu instanța de judecată. Problema imprevizunii _____	50
2.4.1. Revizuirea convențională a contractului _____	50
2.4.1.1. Nominalismul monetar _____	50
2.4.2. Mecanisme de revizuire convențională _____	52
2.4.3. Impreviziunea contractuală _____	54
2.4.3.1. Definiție, condiții _____	54
2.4.3.2. Efectele imprevizunii _____	55
§3. Principiul relativității efectelor contractului civil _____	56
3.1. Semnificația principiului. Părți, terți, avânzi-cauză _____	56
3.2. Excepțiile de la relativitatea efectelor contractului _____	58
3.2.1. Excepțiile aparente de la relativitatea efectelor contractului _____	58
3.2.1.1. Promisiunea faptei altuia (convenția de <i>porte-fort</i>) _____	58
3.2.1.1.1. Sediul materiei _____	58
3.2.1.1.2. Noțiune. Formele promisiunii faptei altuia _____	58
3.2.1.1.3. Aplicații ale convenției de <i>porte-fort</i> _____	59
3.2.1.1.4. Obiectul contractului de <i>porte-fort</i> _____	59
3.2.1.1.5. Efectele promisiunii pentru altul _____	59
3.2.1.2. Acordurile colective _____	60
3.2.1.3. Acțiunile directe _____	61
3.2.1.4. Reprezentarea _____	61
3.2.1.4.1. Noțiune. Izvoarele reprezentării _____	61
3.2.1.4.2. Condițiile și efectele reprezentării _____	62
3.2.1.4.3. Ratificarea _____	63
3.2.2. Excepții reale de la relativitatea efectelor contractului. Stipulația pentru altul – excepție veritabilă de la principiul relativității efectelor contractului _____	63
3.2.2.1. Privire istorică asupra contractului în favoarea unei terțe persoane _____	63

3.2.2.2. Noțiune _____	64
3.2.2.3. Reglementare, aplicații practice _____	64
3.2.2.4. Natura juridică _____	65
3.2.2.5. Condițiile contractului în favoarea unei terțe persoane _____	66
3.2.2.6. Efectele stipulației pentru altul _____	66
§4. Principiul opozabilității efectelor contractului civil _____	67
4.1. Opozabilitate și relativitate _____	67
4.2. Simulația _____	68
4.2.1. Precizări terminologice. Natura simulației _____	68
4.2.2. Condițiile de valabilitate ale simulației _____	69
4.2.3. Formele simulației. Delimitări _____	70
4.2.4. Simulația prin interpunere de persoane și mandatul fără reprezentare _____	71
4.2.5. Efectele simulației _____	72
4.2.6. Considerații privind acțiunea în simulație _____	73
4.2.7. Acțiunea în simulație și acțiunea oblică (subrogatorie) _____	75
4.2.8. Acțiunea în simulație și acțiunea revocatorie (pauliană) _____	75
<i>Secțiunea a 4-a. Efectele speciale ale contractelor sinalagmatice</i> _____	75
§1. Excepția de neexecutare (<i>exceptio non adimpleti contractus</i>) _____	76
1.1. Noțiune, reglementare _____	76
1.2. Fundament _____	77
1.3. Condiții _____	77
1.3.1. Condiții care privesc obligațiile contractuale _____	77
1.3.2. Condiția privind invocarea excepției de neexecutare _____	78
1.4. Efecte _____	79
§2. Rezoluțiunea, rezilierea și reducerea prestațiilor _____	79
2.1. Noțiune. Reglementare _____	79
2.2. Fundament _____	80
2.2.1. Codul civil de la 1865 _____	80
2.2.2. Reglementarea actuală _____	81
2.3. Rezoluțiunea judiciară _____	81
2.4. Rezoluțiunea unilaterală _____	83
2.4.1. Reglementare, definiție _____	83
2.4.2. Condițiile rezoluțiunii unilaterale _____	83
2.5. Rezoluțiunea convențională _____	84
2.6. Efectele rezoluțiunii _____	86
2.7. Rezoluțiunea și nulitatea contractului _____	86
2.8. Rezilierea contractelor sinalagmatice _____	87
2.9. Reducerea prestațiilor _____	87
§3. Riscul contractului _____	88
3.1. Noțiune. Reglementare _____	88
3.2. Imposibilitatea de executare _____	88
3.3. Riscul în contractele translativ de proprietate _____	89

Capitolul 2. Actul juridic unilateral de drept civil	90
<i>Secțiunea 1. Actul unilateral în Codul civil – „dispoziții generale”</i>	90
§1. Noțiuni, terminologie, clasificări. Regim juridic	90
1.1. Noțiuni	90
1.2. Aspecte terminologice	92
1.2.1. Autor – parte	92
1.2.2. Aspecte de sinonimie	94
1.2.3. Act unilateral, contract unilateral	94
1.2.4. Scurt traseu istoric privind actul unilateral	95
1.3. Clasificări și grupări ale actelor juridice unilaterale	95
1.4. Regimul juridic al actului unilateral	97
1.4.1. Condiții de fond	98
1.4.2. Condiții de formă	102
1.4.3. Efectele actului juridic unilateral	103
1.5. Actele unilaterale supuse comunicării	105
§2. Repere privind actele juridice unilaterale – sursă de obligații	106
2.1. Promisiunea unilaterală	107
2.2. Promisiunea publică de recompensă	109
2.2.1. Noțiune, trăsături, natură juridică	109
2.2.2. Revocarea promisiunii publice de recompensă	112
PARTEA A III-A. FAPTELE JURIDICE LICITE – SURSE OBLIGAȚIONALE	115
Capitolul 1. Gestiunea de afaceri	115
<i>Secțiunea 1. Noțiune</i>	115
<i>Secțiunea a 2-a. Condițiile gestiunii de afaceri</i>	116
§1. Gerarea intereselor altei persoane	116
1.1. Conținutul gestiunii de afaceri	116
1.2. Inițiativa gerantului	117
§2. Intenția de a gera interesele altuia	120
§3. Oportunitatea gestiunii	122
§4. Imposibilitatea, pentru gerat, de a se ocupa de propriile afaceri	124
<i>Secțiunea a 3-a. Obligațiile gerantului</i>	124
§1. Obligația de înștiințare	124
§2. Continuarea gestiunii	125
§3. Diligența datorată de gerant	126
§4. Obligația de a da socoteală	126
<i>Secțiunea a 4-a. Gestiune fără reprezentare, gestiune cu reprezentare</i>	126
<i>Secțiunea a 5-a. Obligațiile geratului</i>	127
§1. Rambursarea cheltuielilor	127
1.1. Categoriile de cheltuieli rambursabile	127

1.2. Împotrivirea beneficiarului gestiunii _____	128
1.3. Gestiunea inoportună _____	128
§2. Repararea prejudiciului _____	129
§3. Executarea obligațiilor generate în numele ori în beneficiul său [art. 1.337 alin. (2)] _____	129
<i>Secțiunea a 6-a. Indemnizarea gerantului</i> _____	130
<i>Secțiunea a 7-a. Ratificarea gestiunii</i> _____	131
Capitolul 2. Plata nedatorată _____	133
<i>Secțiunea 1. Noțiune</i> _____	133
<i>Secțiunea a 2-a. Condițiile plății nedatorate</i> _____	134
§1. Efectuarea unei plăți _____	134
§2. Intenția de a stinge o datorie _____	134
§3. Absența datoriei _____	134
§4. Eroarea _____	135
<i>Secțiunea a 3-a. Situații în care nu este plată nedatorată</i> _____	136
<i>Secțiunea a 4-a. Efectele plății nedatorate</i> _____	137
§1. Acțiunea în restituire _____	137
§2. Problema prestațiilor executate în temeiul unui act juridic nul _____	137
§3. Plata primită cu bună-credință de creditor _____	138
§4. Restituirea plății anticipate _____	139
4.1. Noțiune _____	139
4.2. Reguli aplicabile restituirii _____	140
4.2.1. Restituirea plății nedatorate _____	140
4.2.2. Deteriorarea sau scăderea de valoare a bunului _____	141
Capitolul 3. Îmbogățirea fără justă cauză _____	142
<i>Secțiunea 1. Noțiune</i> _____	142
<i>Secțiunea a 2-a. Condiții. Efecte</i> _____	143
§1. Condițiile îmbogățirii fără justă cauză _____	143
§2. Efectele îmbogățirii fără just temei _____	145
2.1. <i>Actio de in rem verso</i> _____	145
2.2. Îmbogățirea justificată _____	145
2.3. Condițiile restituirii _____	147
2.4. Caracterul subsidiar _____	148
PARTEA A IV-A. RĂSPUNDEREA CIVILĂ _____	151
Capitolul 1. Coordonatele generale ale răspunderii civile _____	151
<i>Secțiunea 1. Răspunderea civilă – noțiune, forme</i> _____	151
§1. Preliminarii _____	151
1.1. Noțiunea răspunderii civile _____	151
1.2. Formele răspunderii civile _____	152

§2. Unitate/dualitate în răspunderea civilă _____	153
§3. Dreptul de opțiune _____	156
§4. Răspunderea civilă a profesioniștilor _____	157
§5. Obligațiile necontractuale în dreptul internațional privat _____	158
<i>Secțiunea a 2-a. Condițiile răspunderii civile delictuale</i>	
<i>(extracontractuale) _____</i>	<i>160</i>
§1. Fapta ilicită _____	160
1.1. Reglementare _____	160
1.2. Noțiuni _____	161
1.3. Caracteristici _____	162
1.4. Autonomie _____	163
§2. Prejudiciul _____	163
2.1. Noțiune _____	163
2.2. Aspecte privind regimurile speciale de indemnizare _____	164
2.2.1. Prevederile Codului civil român _____	164
2.2.2. Pagubele generate de produsele cu defecte _____	166
2.2.2.1. Domeniul de aplicare a Legii nr. 240/2004 _____	166
2.2.2.2. Temeiul răspunderii pentru prejudiciu _____	167
2.2.2.3. Condițiile acțiunii în reparație. Prejudicii reparabile _____	167
2.2.2.4. Situații în care prejudiciul nu va fi reparat _____	168
2.2.3. Daunele nucleare _____	169
2.2.3.1. Cadrul normativ _____	169
2.2.3.2. Prejudiciile pentru care intervine răspunderea _____	169
2.2.3.3. Persoane responsabile. Cazurile în care nu se răspunde pentru prejudiciu _____	170
2.2.4. Prejudiciul ecologic _____	170
2.2.4.1. Definiții în legislația specială _____	170
2.2.4.2. Fundamentul răspunderii pentru daune ecologice _____	171
2.2.4.3. Repararea prejudiciului ecologic _____	172
2.2.5. Prejudiciile cauzate prin erori judiciare _____	173
2.2.6. Prejudiciile cauzate prin acte administrative ilicite ale autorităților publice _____	174
§3. Cauzalitatea _____	174
3.1. Definiție. Reglementare _____	174
3.2. Prejudiciul generat de un complex de împrejurări _____	175
§4. Vinovăția _____	177
4.1. Noțiune. Terminologia noului Cod civil _____	177
4.2. Elementele vinovăției _____	177
4.3. Formele vinovăției civile _____	178
4.4. Gradele culpei _____	178
4.5. Criterii particulare de apreciere a vinovăției în Codul civil _____	179
4.6. Vinovăția în cazul profesioniștilor _____	180

Capitolul 2. Formele răspunderii civile delictuale	182
<i>Secțiunea 1. Răspunderea pentru fapta proprie a persoanei fizice</i>	182
§1. Drept subiectiv civil și interes legitim	182
1.1. Drept subiectiv civil – interes indemnizabil	182
1.2. Indemnizarea interesului legitim. Traseu jurisprudențial și doctrinar	185
§2. Cerințele interesului indemnizabil – <i>de lege lata</i>	187
2.1. Noțiune și reglementare	187
2.2. Situații de fapt indemnizate sub genericul interesului	191
2.3. Limitele indemnizării interesului	192
<i>Secțiunea a 2-a. Răspunderea pentru prejudiciile cauzate de minor sau de persoana care beneficiază de consiliere judiciară sau de tutelă specială (art. 1.372 C. civ.)</i>	193
§1. Retrospectiva reglementării. Actuala stare legislativă	193
§2. Domeniul de aplicare al art. 1.372 alin. (1) C. civ.	200
2.1. Persoanele pentru care se angajează răspunderea	200
2.2. Persoanele care răspund	202
§3. Fundamentul răspunderii	204
§4. Condițiile răspunderii	205
4.1. Condițiile generale	205
4.2. Condițiile speciale	206
§5. Repararea prejudiciului în ipoteze speciale. Exonerări.	
Acțiunea în regres	207
5.1. Ipoteza în care autorul faptei nu are discernământ	207
5.2. Cauze de exonerare de răspundere	207
5.3. Regresul	208
<i>Secțiunea a 3-a. Răspunderea comitenților pentru prepuși</i>	208
§1. Terminologie. Condițiile răspunderii	208
1.1. Terminologie	208
1.2. Condițiile răspunderii comitenților pentru prepuși	209
1.3. Fundamentul reparării prejudiciului conform art. 1.373 C. civ.	211
1.4. Mecanismul reparării pagubei	211
<i>Secțiunea a 4-a. Răspunderea pentru animale/pentru lucruri, în general/pentru ruina edificiului</i>	212
§1. Răspunderea pentru animale	212
1.1. Sediul materiei. Domeniu de aplicare	212
1.2. Fundamentul răspunderii	213
§2. Răspunderea pentru prejudiciile cauzate de lucruri, în general	214
2.1. Sediul materiei	214
2.2. Condițiile răspunderii pentru lucruri, în general. Efecte	215
§3. Paza lucrului/paza animalului – condiție specială de angajare a răspunderii	216

§4. Răspunderea pentru ruina edificiului _____	218
§5. Alte cazuri de răspundere pentru prejudiciu _____	219
§6. Exonerări _____	219
<i>Secțiunea a 5-a. Răspunderea persoanei juridice pentru prejudiciul cauzat prin fapte ilicite _____</i>	<i>220</i>
§1. Raporturile cu terții _____	220
§2. Raporturile dintre persoana juridică și organul de conducere _____	221
§3. Răspunderea persoanei juridice pentru prejudicii nepatrimoniale _____	222
Capitolul 3. Repararea prejudiciului _____	227
<i>Secțiunea 1. Principiile reparării prejudiciului _____</i>	<i>227</i>
§1. Repararea integrală a prejudiciului _____	227
1.1. Reglementarea noului Cod civil român _____	227
1.2. Semnificația și conținutul principiului reparării integrale _____	228
1.3. Componentele prejudiciului reparabil din perspectiva principiului reparării integrale _____	231
1.4. Cheltuielile efectuate de victimă pentru evitarea sau pentru limitarea prejudiciului _____	231
1.5. Pierderea șansei de a obține un avantaj sau de a evita o pagubă _____	233
1.5.1. Reglementarea pierderii șansei în noul Cod civil român _____	233
1.5.2. Noțiune, trăsături caracteristice ale prejudiciului care constă în pierderea șansei _____	234
1.5.3. Evaluarea șansei pierdute _____	236
§2. Repararea în natură a prejudiciului _____	236
2.1. Noțiune. Sediul materiei _____	236
2.2. Stabilirea despăgubirilor _____	237
<i>Secțiunea a 2-a. Formele prejudiciilor civile. Formele reparației _____</i>	<i>238</i>
§1. Aspecte de terminologie _____	238
§2. Clasificări ale prejudiciilor civile _____	239
2.1. Prejudiciu material, prejudiciu nepatrimonial _____	239
2.1.1. Prejudiciul material _____	239
2.1.2. Prejudiciul nepatrimonial _____	241
2.1.2.1. Noțiune _____	241
2.1.2.2. Delimitări _____	244
2.2. Prejudiciu cauzat patrimoniului, prejudiciu cauzat persoanei _____	247
2.2.1. Delimitări _____	247
2.2.2. Componente _____	248
2.2.3. Cheltuielile efectuate pentru limitarea sau pentru evitarea prejudiciului _____	249
2.2.4. Obligația de a diminua prejudiciul sau de a evita agravarea prejudiciului _____	249
2.2.4.1. Documente internaționale. Legislație națională _____	249

2.2.4.2. Practică judiciară _____	250
2.3. Prejudiciu material, prejudiciu corporal, prejudiciu moral _____	251
2.3.1. Prejudiciu patrimonial – prejudiciu nepatrimonial _____	251
2.3.2. Prejudiciu material, prejudiciu corporal, prejudiciu moral _____	251
2.3.3. Prevederile noului Cod civil român _____	255
2.3.4. Problema baremizării în materia prejudiciului corporal _____	256
2.3.5. Varietățile prejudiciului corporal _____	258
2.3.5.1. Prejudiciul de acord _____	258
2.3.5.2. Pierderea speranței de a realiza un proiect de viață familială normală _____	277
2.3.5.3. Alte varietăți ale prejudiciului corporal _____	286
2.4. Alte clasificări ale prejudiciilor _____	287
2.4.1. Prejudiciu extracontractual, prejudiciu contractual _____	287
2.4.2. Prejudiciu individual, prejudiciu colectiv, prejudiciu în masă _____	288
2.4.3. Prejudicii instantanee, prejudicii succesive _____	289
2.4.4. Prejudiciu previzibil, prejudiciu imprevizibil _____	289
2.4.5. Alte clasificări _____	289
§3. Formele reparației _____	290
3.1. Obiectul reparației _____	290
3.2. Răspunderea solidară și raporturile între debitori. Regresul _____	290
3.3. Formele reparației _____	292
3.3.1. Repararea în natură – principiu al reparării pagubei _____	292
3.3.2. Repararea prin echivalent (echivalența pagubă – indemnizație) _____	292
3.3.2.1. Modalitățile de plată _____	292
3.3.2.2. Stabilirea despăgubirii prin acordul părților _____	293
3.3.2.3. Acordul părților consemnat în hotărârea de expedient _____	293
3.3.2.4. Prestațiile periodice _____	294
3.3.2.5. Data evaluării prejudiciului _____	297
<i>Secțiunea a 3-a. Prejudiciul în prezența cauzelor justificative</i> _____	297
§1. Legitima apărare _____	297
1.1. Noțiune, condiții _____	297
1.2. Repararea prejudiciului conform art. 1.360 alin. (2) și art. 1.362 C. civ. _____	299
§2. Starea de necesitate _____	301
2.1. Noțiune _____	302
2.2. Condiții _____	302
§3. Divulgarea secretului comercial _____	304
3.1. Secretul comercial – cauză exoneratoare de răspundere în noul Cod civil _____	304
3.2. <i>De lege ferenda</i> _____	305
§4. Îndeplinirea unei activități impuse ori permise de lege sau executarea ordinului superiorului _____	308

§5. Exercițiul drepturilor subiective _____	309
5.1. <i>Neminem laedit qui suo jure utilitur</i> _____	309
5.2. Exercițiul dreptului subiectiv _____	310
5.3. Abuzul de drept – graniță a exercițiului dreptului subiectiv _____	311
§6. Consimțământul victimei. Problema acceptării riscurilor _____	312
6.1. Consimțământul victimei _____	312
6.1.1. Prejudiciile cauzate bunurilor _____	313
6.1.1.1. Clauzele de excludere a răspunderii civile _____	313
6.1.1.2. Clauzele care limitează răspunderea _____	313
6.1.2. Prejudiciile cauzate integrității fizice sau psihice ori sănătății _____	314
6.1.2.1. Regula _____	314
6.1.2.2. Excepții de la regula statuată în art. 1.355 alin. (3) C. civ. _____	315
6.1.3. Domeniul medical _____	315
6.1.3.1. Consimțământul – condiție a evitării malpraxisului _____	315
6.1.3.2. Obligația de informare – condiție prealabilă exprimării consimțământului pacientului. Obiectul informării medicale _____	317
6.1.4. Activitățile sportive _____	318
6.2. Acceptarea riscurilor _____	318
6.2.1. Semnificații _____	318
6.2.2. Arie de aplicare _____	319
§7. Forța majoră și cazul fortuit _____	320
7.1. Preliminarii _____	320
7.2. Forța majoră _____	322
7.3. Cazul fortuit _____	324
§8. Fapta victimei sau fapta terțului _____	326
§9. Anunțuri privitoare la răspundere _____	326
Capitolul 4. Răspunderea civilă contractuală _____	329
<i>Secțiunea 1. Noțiune. Condiții _____</i>	<i>329</i>
§1. Considerații privind noțiunea de răspundere civilă contractuală _____	329
§2. Condițiile răspunderii civile contractuale _____	330
2.1. Fapta ilicită _____	330
2.2. Prejudiciul _____	330
2.3. Raportul de cauzalitate _____	334
2.4. Vinovăția _____	334
<i>Secțiunea a 2-a. Daunele-interese _____</i>	<i>336</i>
§1. Noțiune, clasificare _____	336
§2. Evaluarea daunelor-interese _____	337
2.1. Evaluarea judiciară _____	337

2.2. Evaluarea convențională	338
2.2.1. Clauza penală (art. 1.538-1.543 C. civ.)	338
2.2.2. Clauza de arvună	340
2.3. Evaluarea legală	340
<i>Secțiunea a 3-a. Punerea în întârziere a debitorului</i>	341
§1. Noțiune. Modalități de punere în întârziere	341
§2. Punerea de drept în întârziere	342
§3. Efectele punerii în întârziere	342
<i>Secțiunea a 4-a. Convenții de modificare a răspunderii contractuale</i>	343

Capitolul 5. Dreptul de gaj general al creditorilor. Garanțiile

obligățiilor. Cauzele de preferință	344
<i>Secțiunea 1. Dreptul de gaj general al creditorilor</i>	344
§1. Noțiune	344
§2. Gajul general – garanție generală a creditorilor	344
§3. Gajul general – garanție specializată	345
<i>Secțiunea a 2-a. Garanțiile generale ale obligațiilor</i>	346
§1. Acțiunea oblică	346
1.1. Noțiune, justificare	346
1.2. Domeniul de aplicare	346
1.3. Condițiile acțiunii oblice	347
1.4. Efectele acțiunii oblice	348
§2. Acțiunea revocatorie (pauliană)	348
2.1. Noțiune, natură juridică	348
2.2. Actele care pot fi revocate prin acțiunea pauliană	349
2.3. Condițiile acțiunii pauliene	350
2.4. Efectele acțiunii revocatorii	351
<i>Secțiunea a 3-a. Garanțiile personale</i>	352
§1. Fideiusiunea	352
1.1. Noțiune, feluri	352
1.1.1. Noțiune	352
1.1.2. Felurile fideiusiunii	352
1.2. Caractere juridice	353
1.3. Condiții cu privire la persoana fideiusorului	355
1.4. Efectele fideiusiunii	355
1.5. Încetarea fideiusiunii	359
§2. Scrisoarea de garanție	359
§3. Scrisoarea de confort	361
<i>Secțiunea a 4-a. Cauzele de preferință</i>	362
§1. Privilegiile	362
1.1. Definiție, natură, caractere juridice	362
1.1.1. Definiție, natură juridică	362
1.1.2. Caracterele privilegiilor	362

1.2. Clasificarea privilegiilor _____	363
1.3. Concursul cauzelor de preferință _____	363
1.3.1. Regulile concursului _____	363
1.4. Stingerea privilegiilor _____	364
§2. Ipoteca _____	364
2.1. Dreptul de ipotecă – noțiune, natură și caractere juridice _____	364
2.1.1. Noțiune _____	364
2.1.2. Natura juridică _____	365
2.1.3. Caracterele ipotecii _____	365
2.2. Varietăți de ipoteci _____	366
2.3. Constituirea și publicitatea ipotecii _____	368
2.3.1. Constituirea ipotecii _____	368
2.3.2. Formele de publicitate _____	369
2.4. Efectele și stingerea dreptului de ipotecă _____	369
2.4.1. Efectele ipotecii _____	369
2.4.2. Stingerea ipotecii _____	370
§3. Gajul _____	370
3.1. Reglementare, precizări terminologice. Tipuri de gaj _____	370
3.2. Noțiunea și caracterele juridice ale contractului de gaj _____	371
3.3. Constituirea și efectele gajului _____	372
3.3.1. Constituirea gajului _____	372
3.3.1.1. Condiții privind părțile contractante _____	372
3.3.1.2. Condiții care privesc bunul gajat _____	373
3.3.1.3. Publicitatea gajului _____	373
3.3.2. Efectele gajului _____	374
3.3.2.1. Drepturile creditorului gajist _____	374
3.3.2.2. Obligațiile creditorului gajist _____	375
3.3.2.3. Drepturile debitorului _____	375
3.3.2.4. Obligațiile debitorului _____	375
3.4. Executarea și stingerea gajului _____	375
3.4.1. Executarea gajului _____	376
3.4.2. Stingerea gajului _____	376
§4. Dreptul de retenție _____	377
4.1. Considerații privind dreptul de retenție _____	377
4.2. Caracterele dreptului de retenție _____	377
4.3. Opozabilitatea și stingerea dreptului de retenție _____	378

PARTEA A V-A. MODALITĂȚILE OBLIGAȚIILOR. CIRCUITUL OBLIGAȚIILOR _____ 379

Capitolul 1. Modalitățile obligațiilor. Obligațiile complexe _____ 379

Secțiunea 1. Modalitățile obligațiilor _____ 379

§1. Modalitățile obligațiilor. Dispoziții generale _____ 379

§2. Condiția _____	379
2.1. Noțiune _____	379
2.2. Clasificare _____	380
2.3. Efectele condiției _____	380
2.4. Constatarea îndeplinirii condiției _____	381
§3. Termenul _____	382
3.1. Obligația afectată de termen _____	382
3.1.1. Definiție _____	382
3.1.2. Nerealizarea evenimentului _____	382
3.2. Categoriile de termene _____	383
3.2.1. Categoriile de termene în noul Cod civil _____	383
3.2.1.1. Termen suspensiv, termen extinctiv _____	383
3.2.1.2. Termen stabilit de părți, termen stabilit de instanță, termen prevăzut de lege _____	385
3.2.1.3. Termenul de grație _____	385
3.2.2. Clasificări în doctrină _____	386
3.3. Stabilirea judiciară a termenului _____	387
3.3.1. Reglementare _____	387
3.3.2. Aplicații particulare _____	387
3.4. Beneficiul termenului _____	388
3.5. Decăderea din beneficiul termenului _____	389
3.5.1. Noțiune, reglementare _____	389
3.5.2. Ipoteze legale de decădere din beneficiul termenului _____	390
3.5.3. Inopozabilitatea decăderii din termen _____	392
3.6. Exigibilitatea anticipată _____	393
<i>Secțiunea a 2-a. Obligațiile complexe</i> _____	394
§1. Obligațiile alternative _____	394
1.1. Noțiune _____	394
1.2. Efectele obligațiilor alternative _____	394
1.2.1. Dacă alegerea aparține debitorului, obligația facultativă produce următoarele efecte _____	394
1.2.2. În cazul în care creditorul este cel îndreptățit să aleagă, efectele obligației alternative sunt diferite (art. 1.465 C. civ.) ____	395
§2. Obligațiile facultative _____	395
2.1. Noțiune _____	395
2.2. Efecte _____	395
§3. Obligații divizibile _____	395
3.1. Noțiune _____	395
3.2. Regim juridic _____	396
§4. Obligațiile indivizibile – excepție de la divizibilitate _____	396
4.1. Noțiune, reglementare _____	396
4.2. Efectele obligațiilor indivizibile _____	397

§5. Obligațiile solidare – excepție de la divizibilitate _____	397
5.1. Solidaritatea – excepție de la divizibilitatea obligațiilor _____	397
5.2. Solidaritatea activă _____	398
5.3. Solidaritatea pasivă _____	399
Capitolul 2. Transmiterea, transformarea și stingerea obligațiilor _____	401
<i>Secțiunea 1. Transmiterea și transformarea obligațiilor _____</i>	<i>401</i>
§1. Cesiunea de creanță _____	401
1.1. Noțiune, obiect _____	401
1.1.1. Definiție _____	401
1.1.2. Creanțe care pot fi cesionate. Creanțe excluse _____	401
1.1.3. Tipuri de cesiune de creanță _____	402
1.2. Condițiile cesiunii de creanță _____	402
1.3. Efectele cesiunii de creanță între părți _____	403
1.3.1. Efectul translativ al cesiunii _____	403
1.3.2. Garanțiile datorate de cedent _____	404
1.4. Efectele cesiunii cu privire la terți _____	404
1.4.1. Efecte cu privire la debitorul cedat _____	404
1.4.2. Efecte cu privire la alți cesionari ai aceleiași creanțe _____	405
1.4.3. Efecte cu privire la creditorii cedentului _____	405
1.4.4. Efecte între cesionar și debitorul cedat _____	406
§2. Subrogația _____	406
2.1. Noțiune, sediul materiei. Tipuri de subrogație _____	406
2.1.1. Izvoarele subrogației _____	406
2.1.2. Tipuri de subrogație _____	407
2.1.3. Subrogația legală _____	408
2.2. Efectele subrogației (art. 1.597 C. civ.) _____	408
§3. Preluarea de datorie _____	409
3.1. Noțiune _____	409
3.2. Modalitățile și efectele preluării de datorie. Ineficacitatea preluării datoriei _____	409
§4. Novația _____	410
4.1. Noțiune _____	410
4.2. Condițiile novației _____	411
4.2.1. Succesiunea a două obligații diferite _____	411
4.2.2. Intenția de a nova _____	412
4.3. Efectele novației _____	412
<i>Secțiunea a 2-a. Modurile de stingere a obligațiilor _____</i>	<i>413</i>
§1. Considerații privind mijloacele de stingere a obligațiilor _____	413
§2. Plata _____	414
2.1. Definiție. Temeiul plății _____	414
2.1.1. Definiție _____	414
2.1.2. Temeiul plății _____	415

2.2. Condițiile plății _____	416
2.2.1. Diligența cerută în efectuarea plății _____	416
2.2.2. Indivizibilitatea plății _____	417
2.2.3. Locul plății _____	418
2.2.4. Data plății _____	420
2.3. Cheltuielile plății _____	422
§3. Subiectele plății. Imputația plății _____	422
3.1. Subiectele plății _____	422
3.1.1. Persoanele care pot face plata _____	422
3.1.2. Persoanele care pot primi plata _____	424
3.1.3. Plata făcută unui terț _____	425
3.1.4. Plata făcută unui creditor aparent _____	426
3.2. Imputația plății _____	427
3.2.1. Codul civil de la 1865 _____	427
3.2.2. Noua reglementare a imputației plății _____	428
3.2.2.1. Imputația convențională _____	428
3.2.2.2. Imputația unilaterală _____	429
3.2.2.3. Imputația legală _____	431
§4. Compensația _____	431
4.1. Noțiunea și utilitatea practică a compensației _____	431
4.2. Compensația legală _____	432
4.2.1. Generalități _____	432
4.2.2. Creanțe ce pot fi compensate _____	432
4.2.3. Cazuri în care nu operează compensația legală _____	433
4.2.4. Efectele compensației legale _____	433
4.3. Compensația convențională _____	433
4.4. Compensația judiciară _____	433
§5. Confuziunea _____	433
5.1. Noțiune _____	433
5.2. Efectele confuziunii _____	434
§6. Darea în plată _____	434
6.1. Noțiune și reglementare _____	434
6.2. Legea nr. 77/2016 privind darea în plată a unor bunuri imobile în vederea stingerii obligațiilor asumate prin credite _____	436
§7. Imposibilitatea fortuită de executare a obligațiilor _____	438
7.1. Noțiune _____	438
7.2. Condițiile și efectele imposibilității fortuite de executare _____	439

BIBLIOGRAFIE _____	441
---------------------------	------------

CAPITOLUL 2.

TRANSMITEREA, TRANSFORMAREA ȘI STINGEREA OBLIGAȚIILOR

Secțiunea 1. Transmiterea și transformarea obligațiilor

§1. Cesiunea de creanță

1.1. Noțiune, obiect

1.1.1. Definiție

Potrivit definiției legale, cesiunea de creanță este *convenția prin care creditorul cedent transmite cesionarului o creanță împotriva unui terț*. Își păstrează actualitatea și definiția oferită în doctrină acestui important mod de transmitere a obligațiilor: cesiunea de creanță¹ este un contract în virtutea căruia un creditor, numit *cedent*, transmite dreptul său de creanță unei alte persoane numită *cesionar*. Debitorul ținut să-și îndeplinească obligația se numește *debitor cedat* sau, simplu, *cedat*. El nu este parte în contractul de cesiune și, prin urmare, consimțământul său nu este necesar pentru existența valabilă a cesiunii de creanță.

1.1.2. Creanțe care pot fi cesionate. Creanțe excluse²

Orice creanță poate fi, în principiu, cesionată: creanțe cărora le corespunde o sumă de bani sau drepturi de altă natură; creanțe exigibile sau afectate de un termen suspensiv; creanțe ce rezultă dintr-un contract de vânzare, locațiune; creanțe actuale, viitoare sau eventuale; creanțe litigioase. În cazul cedării unor creanțe viitoare, actul juridic va conține elementele care permit identificarea creanței cedate. Creanța se va considera cedată din momentul încheierii contractului de cesiune.

Creanța care privește o sumă de bani poate fi cedată parțial. Dacă obiectul creanței este o altă prestație decât o sumă de bani, cesiunea poate fi parțială doar dacă obligația este divizibilă, iar cesiunea nu face ca aceasta să devină, în mod substanțial, mai oneroasă pentru debitor.

Dispozițiile privind cesiunea de creanță (art. 1.566 C. civ.) nu se aplică:

a) transferului creanțelor în cadrul unei transmisiuni universale sau cu titlu universal;

¹ Cu privire la cesiunea de creanță cu titlu particular, a se vedea R.I. МОТИСА, *Obligațiile civile. Realizarea obligațiilor civile*, Ed. Alma Mater Timisiensis Mirton, Timișoara, 2001, p. 70-83.

² În legătură cu obiectul cesiunii de creanță, a se vedea L. POP, *Cesiunea de creanță în dreptul civil român*, în *Dreptul* nr. 3/2006, p. 12-14.

b) transferului titlurilor de valoare și al altor instrumente financiare, cu excepția cesiunii creanțelor constate printr-un titlu nominativ, la ordin sau la purtător.

Aceste categorii de creanțe au reguli proprii în ceea ce privește transmitiunea.

Nu pot face obiectul cesiunii de creanță:

- creanțele care sunt declarate netransmisibile de lege [art. 1.569 alin. (1) C. civ.];
- creanțele care au alt obiect decât plata unei sume de bani pot fi cedate numai dacă cesiunea nu face ca obligația să fie, în mod substanțial, mai oneroasă (de exemplu, plata presupune îndeplinirea mai multor formalități și, prin urmare, este mai oneroasă);
- creanțele *intuitu personae* (în privința creditorului) – cum este pensia de întreținere;
- creanțele a căror cesiune este limitată sau interzisă prin convenția cedentului cu debitorul (clauza de inalienabilitate). Prin excepție, produc efecte asemenea cesiuni dacă: debitorul a consimțit la cesiune; interdicția nu este expres menționată în înscrisul constatator al creanței, iar cesionarul nu a cunoscut și nu trebuia să cunoască existența interdicției la momentul cesiunii; cesiunea privește o creanță ce are ca obiect o sumă de bani.

1.1.3. Tipuri de cesiune de creanță

Cesiunea de creanță poate fi cu titlu oneros sau cu titlu gratuit și va îndeplini, după caz, condițiile de validitate ale actelor juridice în care se concretizează. Dispozițiile din Capitolul referitor la cesiunea de creanță se vor completa cu cele din materia contractelor speciale. De pildă, pentru cesiunea de creanță cu titlu gratuit, se vor aplica, în completare, textele de lege referitoare la donație (ceea ce înseamnă respectarea formei autentice *ad validitatem*). Dacă cesiunea este cu titlu oneros, se vor aplica, în mod corespunzător, prevederile din materia contractului de vânzare ori cele care reglementează orice altă operațiune juridică în cadrul căreia părțile au convenit să se execute prestația constând în transmiterea unei creanțe.

1.2. Condițiile cesiunii de creanță

Între cedent și cesionar se încheie un contract, care trebuie să îndeplinească, întâi de toate, condițiile generale de validitate ale oricărei convenții – capacitate, consimțământ, obiect și cauză. Condițiile speciale sunt cele prevăzute de lege pentru operațiunea prin care se realizează cesiunea de creanță: vânzare, schimb, donație etc.

Creanța este cedată prin simpla convenție a cedentului și a cesionarului, fără notificarea debitorului. Consimțământul debitorului este cerut numai dacă, după împrejurări, creanța este esențial legată de persoana creditorului.

De regulă, cesiunea este un contract consensual, a cărui încheiere valabilă necesită acordul cedentului și al cesionarului. Dacă îmbracă forma donației, cesiunea cu titlu gratuit va respecta, *ad validitatem*, forma autentică.

Condițiile de formă sunt necesare pentru a face contractul de cesiune opozabil terților. Articolul 1.578 C. civ. detaliază modalitățile în care se poate realiza publicitatea cesiunii.

1.3. Efectele cesiunii de creanță între părți

Principalul efect al cesiunii de creanță constă în transmiterea creanței cesionarului¹. Raportul obligațional își păstrează identitatea, cu excepția schimbării titularului dreptului de creanță. Efectul translativ este prezent fără a deosebi după cum cesiunea se realizează cu titlu gratuit sau cu titlu oneros. Dacă cesiunea este oneroasă, cedentului îi incumbă obligația de garanție.

Cesiunea de creanță produce efecte între cedent și cesionar, iar acesta din urmă poate pretinde tot ceea ce primește cedentul de la debitor, chiar dacă cesiunea nu a fost făcută opozabilă debitorului. Cesionarul are dreptul de a face acte de conservare cu privire la dreptul cedat.

1.3.1. Efectul translativ al cesiunii

Efectul translativ vizează atât creanța, cât și accesoriile acesteia.

a) Transmiterea creanței are următoarele consecințe:

– din momentul realizării acordului de voință, cesionarul va lua locul cedentului.

Creanța își păstrează caracterul civil sau comercial și se transmite în patrimoniul cesionarului însoțită de toate drepturile ce reveneau cedentului;

– cesionarul devine creditor pentru valoarea nominală a creanței, indiferent de prețul plătit cedentului (dacă cesiunea a fost oneroasă), chiar dacă a fost cedată cu titlu gratuit;

b) Transmiterea accesoriilor creanței presupune că cesionarul va primi creanța așa cum aceasta a existat în patrimoniul cedentului, cu toate garanțiile și accesoriile ei: cauțiunea, gajul, ipoteca, privilegiile;

c) Dobânzile și orice alte venituri aferente creanței, devenite scadente, dar neîncasate încă de cedent, se cuvin cesionarului, de la data cesiunii;

d) Debitorul are dreptul de a fi despăgubit de cedent și de cesionar pentru orice alte costuri suplimentare cauzate de cesiune.

¹ Cu privire la efectele cesiunii de creanță între părți, a se vedea L. POP, *Tratat...*, op. cit., vol. I, p. 236-243.

1.3.2. Garanțiile datorate de cedent

Cesiunea de creanță cu titlu oneros naște în sarcina cedentului obligația de garanție, după cum urmează:

- cedentul răspunde față de cesionar de existența actuală a creanței și a garanțiilor acesteia. Cedentul garantează că la data cesiunii creanța exista în mod valabil, că el este titularul creanței și că nu a intervenit vreo cauză de stingere a acesteia;

- obligația de garanție nu își găsește aplicarea în cazul cesiunii unui drept aleatoriu, care s-a stins în urma intervenției elementului *alea* sau când dreptul cesionat a fost desființat datorită unor cauze ulterioare cesiunii. Fac excepție cazurile în care desființarea are loc retroactiv, cum ar fi îndeplinirea condiției rezolutorii ori admiterea unei acțiuni în anulare¹;

- cedentul nu răspunde pentru solvabilitatea cedatului. Dacă și-a asumat totuși o astfel de obligație, fără alte precizări, se presupune că înțelege să garanteze solvabilitatea actuală, la momentul cesiunii, a debitorului cedat;

- prin stipulație expresă în contractul de cesiune, cedentul se poate obliga să garanteze și solvabilitatea viitoare a debitorului cedat;

- în toate situațiile, răspunderea cedentului pentru solvabilitatea cedatului se circumscrie limitelor prețului la care a fost înstrăinată creanța, chiar dacă valoarea ei nominală este mai mare.

1.4. Efectele cesiunii cu privire la terți

Față de terți, cesiunea produce efecte (devine opozabilă debitorului cedat) numai din momentul notificării sau acceptării în formă autentică. În materia cesiunii de creanță sunt considerați terți toate persoanele, cu excepția cedentului, cesionarului, succesorilor lor universal și cu titlu universal. Așadar, sunt terți: debitorul cedat, creditorii cedentului și alți cesionari ai aceleiași creanțe.

1.4.1. Efecte cu privire la debitorul cedat

Față de cedat cesiunea produce efecte doar după îndeplinirea condițiilor prevăzute de art. 1.578 C. civ.: debitorul este ținut să plătească cesionarului din momentul în care:

- acceptă cesiunea printr-un înscris cu dată certă;
- este notificat în scris cu privire la cesiune, pe suport hârtie sau în format electronic. Notificarea trebuie să cuprindă: identitatea cesionarului, creanța cedată (care trebuie identificată în mod rezonabil), solicitarea de a plăti cesionarului și întinderea obligației de plată – dacă cesiunea este parțială.

Notificarea poate fi trimisă cedatului de oricare dintre părțile contractului de cesiune. De cele mai multe ori se realizează de către cesionar, care este direct interesat.

¹ A se vedea L. POP, *Drept civil...*, op. cit., p. 460.

Notificarea are rolul de a aduce la cunoștința debitorului cedat persoana noului creditor și conținutul contractului de cesiune. De asemenea, terții interesați vor putea cunoaște existența cesiunii de creanță.

Acceptarea cesiunii de către cedat se realizează în formă autentică. Acceptarea nu are semnificația unui consimțământ din partea debitorului la perfectarea cesiunii de creanță. Dacă acceptarea îmbracă forma înscrisului sub semnătură privată, ea va fi opozabilă numai debitorului, nu și celorlalți terți.

Până la notificare sau acceptare, cedatul continuă să fie în raporturi juridice doar cu cedentul, astfel că poate face către acesta o plată valabilă, cu efect liberator. Cesionarul nu poate pretinde debitorului cedat să-și îndeplinească obligația de plată față de el. După momentul notificării sau acceptării, cedatul devine debitorul cesionarului. Atunci când comunicarea cesiunii este făcută de cesionar, debitorul poate cere acestuia să îi prezinte dovada scrisă a cesiunii. Debitorul are posibilitatea de a suspenda plata până la primirea dovezii. Comunicarea nu produce efecte scrise dacă dovada scrisă a cesiunii nu este comunicată debitorului.

Atunci când cesiunea se comunică odată cu acțiunea intentată împotriva debitorului, acesta nu poate fi obligat la cheltuieli de judecată dacă plătește până la primul termen. Face excepție situația în care, la momentul comunicării cesiunii, debitorul era deja pus în întârziere.

1.4.2. Efecte cu privire la alți cesionari ai aceleiași creanțe

Dacă cedentul a consimțit la cesiunea succesivă a aceleiași creanțe la două sau mai multe persoane, va fi preferat cesionarul care a îndeplinit primile operațiunile prevăzute de lege (notificarea cesiunii sau primirea acceptării prin înscris cu dată certă). Creditorii cedentului sunt terți până la îndeplinirea operațiunilor menționate, astfel că ei pot urmări creanța. După acest moment, creanța le este opozabilă.

În raporturile dintre cesionarii succesivi ai aceleiași creanțe, este preferat cel care și-a înscris cesiunea la arhivă, indiferent de data cesiunii sau a comunicării acesteia către debitor. Articolul 1.583 alin. (2) C. civ. oferă prioritate înscrierii în arhiva electronică, în raport cu notificarea și cu acceptarea cesiunii.

1.4.3. Efecte cu privire la creditorii cedentului

Până la notificarea sau acceptarea cesiunii, creditorii cedentului sunt terți față de contractul de cesiune, putând urmări creanța cedentului, care este debitorul lor. Ulterior realizării publicității, cesiunea le este opozabilă, iar creanța nu mai face parte din patrimoniul ce constituia gajul lor general. Creditorii cedentului vor avea la dispoziție doar acțiunea pauliană, pentru a obține revocarea cesiunii de creanță.

1.4.4. Efecte între cesionar și debitorul cedat

Debitorul are posibilitatea de a opune cesionarului toate mijloacele de apărare pe care le putea utiliza împotriva cedentului. El poate opune cesionarului plata făcută cedentului înainte ca cesiunea să îi fi devenit opozabilă, indiferent dacă are sau nu cunoștință de existența altor cesiuni, precum și orice altă cauză de stingere a obligațiilor survenită înainte de acel moment. Debitorul poate opune cesionarului plata efectuată de el însuși sau de fideiutor cu bună-credință unui creditor aparent, chiar dacă au fost îndeplinite formalitățile cerute pentru a face opozabilă cesiunea debitorului și terților (art. 1.582 C. civ.). Dacă cesiunea i-a devenit opozabilă prin acceptare, debitorul cedat nu mai poate opune cesionarului compensația pe care o putea invoca în raporturile cu cedentul.

Debitorul nu poate opune deținătorului titlului alte excepții decât cele care privesc nulitatea titlului, cele care reies neîndoielnic din cuprinsul acestuia, precum și cele care pot fi invocate personal împotriva deținătorului. Nu poate beneficia de aceste dispoziții deținătorul care a dobândit titlul în fraudă debitorului.

§2. Subrogația

2.1. Noțiune, sediul materiei. Tipuri de subrogație

Subrogația în drepturile creditorului este un mijloc de transmitere a obligațiilor, realizat prin înlocuirea creditorului unui raport juridic cu o altă persoană care, plătind datoria debitorului, devine creditor al acesteia. Sediul materiei se găsește în art. 1.593-1.598, art. 1.106-1.109 C. civ., care prevăd posibilitatea ca o plată să se poată face și prin subrogație, situație în care toate drepturile creditorului față de debitorul său, pentru care s-a făcut plata, trec la persoana care a plătit. Acesta din urmă a fost terț față de raportul juridic inițial legat între creditor și debitor.

Subrogația poate fi convențională sau legală. Prima produce efecte în temeiul convenției părților; cea de a doua în temeiul legii.

2.1.1. Izvoarele subrogației

Împrejurarea că o altă persoană decât debitorul plătește datoria creditorului acestuia nu înseamnă că suntem, implicit, în prezența subrogației. Trebuie să existe în acest sens fie dispoziții legale exprese, fie un acord de voință¹.

¹ FL.-A. BAIAS, E. CHELARU, R. CONSTANTINOVICI, I. MACOVEI (coord.), *Noul Cod...*, op. cit., vol. II, p. 1684.

2.1.2. Tipuri de subrogație

Subrogația convențională cunoaște două variante, după cum acordul de voință se realizează între terțul plătitor și creditorul plătit sau între terțul care plătește și debitorul obligației¹.

a) *Subrogația consimțită de creditor* este cea mai frecvent întâlnită formă de subrogație. Potrivit art. 1.594, este subrogație în drepturile creditorului atunci „când (creditorul – n.n.), primind plata de la un terț, îi transmite acestuia, la momentul plății, toate drepturile pe care le avea împotriva debitorului”.

Primind plata de la altă persoană decât propriul debitor, creditorul înțelege să-l subroge pe *solvens* în drepturile sale. Subrogația consimțită de creditor nu necesită consimțământul debitorului. Orice stipulație contrară se consideră nescrisă.

Articolul 1.594 C. civ. subordonează valabilitatea acestui tip de subrogație îndeplinirii a două *condiții*:

– stipularea expresă a împrejurării că, prin acord de voință între creditor și terțul plătitor, acesta din urmă se va subroga în drepturile celui pe care îl plătește. Voința creditorului de a-l subroga pe terț trebuie să fie neîndoielnic exprimată (de exemplu, în chitanța de plată eliberată de creditor terțului plătitor);

– subrogația trebuie consimțită concomitent cu plata. Dacă ar interveni anterior plății, am fi în prezența unei cesiuni de creanță. Ulterior plății, raportul obligațional nu mai este în ființă. Plata debitorului are efect extinctiv, astfel că nu se mai pune problema subrogării unei alte persoane în drepturile creditorului.

b) *Subrogația consimțită de debitor* nu reclamă acordul creditorului inițial. Ea intervine prin întâlnirea concordantă a voinței debitorului și terțului de la care debitorul se împrumută pentru a-l plăti pe creditor, cu respectarea formei autentice cerute de lege. În ipoteza în care creditorul refuză să primească plata, debitorul are la îndemână procedura ofertei reale de plată.

Existența valabilă a subrogației consimțite de debitor implică întrunirea cumulativă a trei *condiții*, cuprinse în art. 1.595 C. civ.:

- atât actul de împrumut, cât și chitanța² de plată a datoriei au dată certă;
- actul de împrumut va preciza expres că împrumutul s-a realizat pentru stingerea datoriei față de creditor;
- chitanța eliberată de creditor va menționa că plata s-a efectuat cu banii împrumutați de noul creditor.

¹ A se vedea, în acest sens, și L. MARCU, *Aspecte teoretice și practice privind subrogația. Studiu de caz*, în Revista Universul Juridic nr. 10/2025, p. 41.

² Potrivit Legii nr. 36/1995 a notarilor publici, modificată, prin expresia „chitanță înaintea tribunalului”, utilizată în art. 1.107 alin. (2) se înțelege chitanța întocmită în formă autentică, în fața notarului public.

2.1.3. Subrogația legală

Articolul 1.596 C. civ. menționează cazurile în care subrogația operează de plin drept:

– în folosul celui care, fiind el însuși creditor, plătește altui creditor, ce are preferință, conform legii. De exemplu, creditorul chirografar plătește un creditor privilegiat sau ipotecar, subrogându-se în drepturile acestuia;

– în folosul dobânditorului unui bun care îl plătește pe titularul creanței însoțite de o garanție asupra bunului respectiv (de exemplu, cel care, dobândind un imobil ipotecat, plătește creditorului ipotecar pentru a evita urmărirea bunului);

– în folosul celui care, fiind obligat cu alții sau pentru alții la plata unei datorii, are interes de a o face, plătind pe creditor (de pildă, codebitorul solidar, fideiursorul);

– în folosul moștenitorului care plătește din propriul său patrimoniu datoriile succesiunii (de pildă, moștenitorul plătește creditorului cu propriile mijloace, subrogându-se acestuia).

2.2. Efectele subrogației (art. 1.597 C. civ.)

Subrogația își produce efectele din momentul plății pe care terțul o face în folosul creditorului. Subrogația produce efecte împotriva debitorului principal și a celor care au garantat obligația. Aceștia pot opune noului creditor mijloacele de apărare pe care le aveau împotriva debitorului inițial.

Subrogația are efect translativ: creanța se transmite de la creditorul inițial către creditorul care îl înlocuiește pe acesta. Subrogatul ia locul creditorului plătit, fără ca raportul obligațional să sufere alte modificări¹. Creanța își conservă natura civilă și toate garanțiile ce o însoțeau; subrogatul dispune de toate drepturile și acțiunile ce aparțineau creditorului plătit. În ipoteza unei plăți parțiale, subrogația în drepturile creditorului va fi proporțională cu plata efectuată.

Subrogatul beneficiază nu numai de acțiunile creditorului plătit, dar și de o acțiune proprie împotriva debitorului, acțiune rezultată, după caz, din mandat, gestiune de afaceri sau îmbogățire fără justă cauză.

În situația unei subrogații parțiale, creditorul inițial, titular al unei garanții, poate exercita drepturile sale pentru partea neplătită din creanță cu preferință față de noul creditor. În cazul în care creditorul inițial s-a obligat față de noul creditor să garanteze suma pentru care a operat subrogația, cel din urmă este preferat.

¹ În acest sens, a se vedea și L. MARCU, *Aspecte teoretice...*, op. cit., p. 42.

§3. Preluarea de datorie

3.1. Noțiune¹

Preluarea de datorie (art. 1.599-1.608 C. civ.) este operațiunea juridică prin care un debitor (debitor cedent) transmite datoria sa unei alte persoane (debitor cesionar), care va fi obligat în locul său față de creditorul cedat.

Obligația de a achita o sumă de bani sau de a executa o alt prestație poate fi transmisă de debitor unei alte persoane, în modalitățile indicate de art. 1.599 lit. a) și b) C. civ.

În practică, o serie de procedee permit transferul datoriei debitorului inițial către un al doilea debitor. De exemplu, mecanismul *stipulației pentru altul* poate servi la cesiunea unei datorii dacă stipulantul este debitor al terțului beneficiar într-un alt raport juridic. Prin înțelegerea intervenită între stipulant și promitent, acesta din urmă va achita beneficiarului – creditor al stipulantului – datoria stipulantului.

3.2. Modalitățile și efectele preluării de datorie. Ineficacitatea preluării datoriei²

Conform Codului civil, *preluarea de datorie se poate realiza:*

a) *prin contract încheiat între debitorul inițial și noul debitor*, cu respectarea rigorilor instituite de art. 1.605 C. civ. (acest text reglementează preluarea datoriei prin contract încheiat cu debitorul). Concret, pentru preluarea datoriei convenită cu debitorul, este necesar acordul creditorului. Acest acord intervine numai dacă se comunică acordul de preluare, de către oricare dintre contractanți (art. 1.606 C. civ.). Până la momentul când creditorul își dă acordul, contractanții pot modifica sau denunța contractul.

b) *prin contract încheiat între creditor și noul debitor*, prin care acesta din urmă își asumă obligația. Se aplică, în acest caz, dispozițiile art. 1.599-1.604 C. civ., întrucât se precizează că restul prevederilor legale se aplică doar primei modalități de cesiune (art. 1.605-1.608 rămân aplicabile doar preluării datoriei prin contract încheiat cu debitorul).

¹ Anterior noului Cod civil, nu fost a reglementată expres cesiunea de datorie. Doctrina a determinat însă regimul juridic al acestei instituții. Se considera că încrederea pe care o are creditorul în debitorul său, acceptând să intre în raporturi juridice cu el, exclude absența consimțământului creditorului la înlocuirea debitorului. De asemenea, persoanele care îl garantează pe debitor – personal sau prin garanții reale – ar putea să nu agreeze ideea de a garanta o altă persoană, care le-ar putea fi necunoscută. Pentru explicații, cu privire la cesiunea de datorie sub imperiul vechiului Cod civil, a se vedea L. POP, *Cesiunea sau preluarea contractuală directă cu titlu particular a datoriilor în dreptul civil român*, în R.R.D.P. nr. 2/2016, p. 74-83.

² A se vedea L. POP, *Cesiunea sau preluarea contractuală directă cu titlu particular a datoriilor în dreptul civil român*, în R.R.D.P. nr. 2/2016, p. 85-91.

Ca *efect* al preluării de datorie, debitorul vechi este liberat, dacă nu este stipulație contrară. De asemenea, debitorul inițial nu este liberat prin preluarea datoriei, dacă se dovedește că noul debitor era insolubil la data când a preluat datoria, iar creditorul a consimțit la preluare, fără a avea cunoștință de această împrejurare.

În urma preluării datoriei, creditorul se poate prevala în contra noului debitor de toate drepturile pe care le are în legătură cu datoria preluată.

Preluarea datoriei nu produce efecte asupra existenței garanțiilor creanței, cu excepția cazului în care acestea nu pot fi despărțite de persoana debitorului. Cu toate acestea, obligația fideiursorului ori a terțului care a constituit o garanție pentru realizarea creanței se va stinge dacă aceste persoane nu și-au dat acordul la preluare (art. 1.602 C. civ.).

Dispoziții exprese se referă la mijloacele de apărare în contextul preluării datoriei (art. 1.603 C. civ.). Noul debitor are posibilitatea de a opune creditorului toate mijloacele de apărare pe care le-ar fi putut opune debitorului inițial, în afară de compensație sau orice altă excepție personală a acestuia din urmă. În schimb, noul debitor nu poate opune creditorului mijloacele de apărare întemeiate pe raportul juridic dintre noul debitor și debitorul inițial (chiar în condițiile în care acest raport inițial a constituit motivul determinant al preluării).

Ineficacitatea preluării datoriei intervine potrivit art. 1.604 C. civ. Atunci când contractul de preluare este desființat (nulitate, anulabilitate, rezoluțiune), obligația debitorului inițial renaște, cu toate accesoriile sale, mai puțin drepturile dobândite de terții de bună-credință. Creditorul are dreptul să obțină daune-interese pentru prejudiciul consecutiv desființării contractului. Răspunderea pentru prejudiciu este antrenată în sarcina celui care a preluat datoria. Debitorul care a preluat datoria „poate paraliza acțiunea creditorului, dacă dovedește că desființarea contractului nu îi este imputabilă”¹.

§4. Novația

4.1. Noțiune

Novația este definită doctrinar ca operațiunea prin care părțile sting o obligație veche, pe care o înlocuiesc cu o obligație nouă². Noul Cod civil statuează în art. 1.609 că novația are loc atunci când debitorul contractează față de creditor o obligație nouă, care înlocuiește și stinge obligația principală. De asemenea, este novație atunci când un debitor nou ia locul debitorului inițial, acesta din urmă fiind liberat de creditor, stingându-se obligația inițială.

¹ FL.-A. BAIAS, E. CHELARU, R. CONSTANTINOVICI, I. MACOVEI (coord.), *Noul Cod...*, op. cit., vol. II, p. 1694.

² Pentru definiția novației, a se vedea L. POP, *Novația – mijloc juridic de transformare a obligațiilor civile*, în *Dreptul nr. 6/2006*, p. 33.

Având în vedere efectul extinctiv, unii autori tratează novația ca modalitate de stingere a obligațiilor. În realitate, este imposibil să disociem efectul extinctiv de efectul creator, concretizat în nașterea unui nou raport obligațional, care ia locul celui vechi. Indivizibilitatea celor două efecte justifică studiul novației ca mijloc de transformare a obligațiilor.

4.2. Condițiile novației

Novația rezultă dintr-un contract, astfel că este necesar să respecte condițiile de validitate ale convențiilor. Creditorul vechii obligații trebuie să fie capabil să dispună de creanța sa, iar debitorul trebuie să se oblighe valabil în noul raport obligațional. Alături de capacitatea de a contracta, trebuie să existe consimțământul valabil al părților, un obiect determinat, posibil și licit, o cauză valabilă.

Condițiile specifice novației rezultă din chiar definiția sa: o condiție de ordin obiectiv – *succesiunea a două obligații diferite* – și o condiție de ordin subiectiv – *intenția de a nova*.

4.2.1. Sucesiunea a două obligații diferite

A. Existența a două obligații distincte:

– *stingerea unei obligații vechi*, prin acordul de voință al părților. Se cere în mod imperativ ca vechea obligație să existe valabil, altfel novația nu poate avea loc. Obligația nulă absolut nu poate fi novată, în virtutea principiului *quod nullum est, nullum producit effectum*. În caz de anulabilitate, novația are semnificația confirmării nulității relative.

– *crearea unei noi obligații*, menită să înlocuiască vechea obligație. Dacă noua obligație nu este valabilă, obligația veche nu se stinge. Confirmarea nulității relative a noii obligații conduce la consolidarea novației.

B. Diferența între vechea obligație și noua obligație:

Noua obligație trebuie să prezinte un element de noutate (*aliquid novi*) față de vechea obligație. Ținând seama de dispozițiile Codului civil, novația rezultă fie din schimbarea uneia dintre părți, fie din schimbarea obiectului sau cauzei vechii obligații.

a) Novația prin schimbarea subiectelor raportului juridic

Novația prin schimbarea creditorului are loc, de pildă, atunci când cumpărătorul unui bun se obligă față de vânzător să plătească prețul unui terț. În această modalitate, novația se apropie de cesiunea de creanță. Spre deosebire de aceasta, novația se realizează cu acordul debitorului și are ca efect înlocuirea unei obligații vechi, care se stinge, cu o obligație nouă.

Novăția prin schimbarea debitorului poate avea loc și fără consimțământul debitorului inițial. Deși prezintă asemănări cu delegația perfectă, aceasta este posibilă numai cu acordul debitorului delegant.

În cazul novației prin schimbare de debitor. Noul debitor nu poate opune creditorului mijloacele de apărare pe care le avea împotriva debitorului inițial și nici pe cele pe care acesta din urmă le avea împotriva creditorului, cu excepția situației în care, în acest ultim caz, debitorul poate invoca nulitatea absolută a actului din care s-a născut obligația inițială.

b) Novația prin schimbarea obiectului obligației

În această situație, părțile rămân aceleași, dar convin la executarea de către debitor a unei alte prestații decât cea la care se îndatorase în raportul obligațional ce se stinge (de exemplu, debitorul își asumă obligația de a plăti o rentă viageră lunară, în locul întreținerii).

c) Novația prin schimbarea cauzei obligației

Părțile pot cădea de acord ca noua obligație să aibă altă cauză decât vechea obligație (în locul unei vânzări-cumpărări, de pildă, să se facă o donație cu privire la același bun).

4.2.2. Intenția de a nova

Novația nu se prezumă din simplul fapt al succesiunii a două obligații. Voința de a nova trebuie să reiasă fără echivoc din clauzele contractuale. „Novația nu se prezumă. Intenția de a nova trebuie să fie neîndoielnică” (art. 1.610 C. civ.). Proba revine celui care afirmă existența novației.

4.3. Efectele novației¹

Efectul extinctiv constă în stingerea obligației vechi. În baza principiului *accessorium sequitur principale*, toate garanțiile care însoțeau această obligație se sting.

Prevederile art. 1.611 C. civ. permit creditorului să-și „rezerve” garanțiile, după cu urmează:

– ipotecile care garantează creanța inițială nu vor însoți noua creanță decât dacă acest lucru s-a prevăzut în mod expres;

– în cazul novației prin schimbarea debitorului, ipotecile legate de creanța inițială nu subzistă asupra bunurilor debitorului inițial fără consimțământul acestuia din urmă și nici nu se strămută asupra bunurilor noului debitor fără acordul său;

– atunci când novația are loc între creditor și unul dintre debitorii solidari, ipotecile legate de vechea creanță nu pot fi transferate decât asupra bunurilor debitorului care contractează noua datorie.

¹ L. POP, I.-F. POPA, S.I. VIDU, *Tratat...*, op. cit., p. 696-698.

Efectul creator este pus în evidență prin nașterea unei noi obligații, simultan cu stingerea celei vechi. Obligația nouă are întotdeauna temei contractual, indiferent de izvorul obligației vechi.

Efectele novației asupra debitorilor solidari și asupra fideiusorilor. Novația care operează între creditor și unul dintre debitorii solidari îi liberează pe ceilalți debitori cu privire la creditor. Novația care operează cu privire la debitorul principal îi liberează pe fideiusori. Totuși, atunci când creditorul a cerut acordul codebitorilor sau, după caz, al fideiusorilor, ca aceștia să fie ținuți de noua obligație, creanța inițială subzistă în cazul în care debitorii sau fideiusorii nu își exprimă acordul (art. 1.613 C. civ.).

Efectele novației asupra creditorilor solidari. Novația consimțită de un creditor solidar nu este opozabilă celorlalți creditori decât pentru partea din creanță ce revine aceluși creditor.

Secțiunea a 2-a. Modurile de stingere a obligațiilor

§1. Considerații privind mijloacele de stingere a obligațiilor

Prin *stingerea obligației* înțelegem încetarea raportului obligațional prin una dintre modalitățile prevăzute de lege sau convenite de părți. Potrivit Codului civil, obligațiile se sting prin plată, remitere voluntară, compensație, confuziune, prin pierderea lucrului, prin anulare sau rezoluțiune, prin efectul condiției rezolutorii și prin prescripție. Dispozițiile legale includ unele categorii care nu conduc la stingerea datoriei, cum sunt: novația (mijloc de transmitere a obligației), nulitatea și rezoluțiunea (efectul acestora este desființarea retroactivă a raportului obligațional), prescripția extintivă, care stinge dreptul la acțiune în sens material.

Literatura de specialitate cunoaște demersuri de clasificare a mijloacelor de stingere a obligațiilor, utilizându-se criterii diferite¹:

– după criteriul voinței părților în încetarea raportului obligațional, facem diferență între modurile voluntare de stingere a obligațiilor (compensația convențională, remiterea de datorie) și mijloacele care sting obligația independent de voința părților (plata, confuziunea, imposibilitatea fortuită de executare);

– după cum stingerea obligației s-a produs sau nu ca efect al realizării creanței, distingem între mijloacele de stingere prin care se realizează dreptul de creanță (compensația, confuziunea, darea în plată) și mijloacele de stingere care nu duc la realizarea creanței (remiterea de datorie și imposibilitatea fortuită de executare).

Vom examina în cele ce urmează modurile veritabile de stingere a obligațiilor: plata, compensația, confuziunea, darea în plată, remiterea de datorie și imposibilitatea fortuită de executare.

¹ L. POP, I.-F. POPA, S.I. VIDU, *Tratat...*, op. cit., p. 703.